

ליקוטים נפלאים פרשת כי תשא

פעם מחדש עד שאינו יכול לזוז ממקומו - אותו מנקה השי"ת מכל פגמיו, עכ"ל.

נמצא שכשהאדם עושה מה שבידו לעשות אזי הקב"ה ינקה, מה שבשר ודם לא ינקה. מכאן שכל פעולה קטנה הביאתו לידי תכליתו. (באר הפרשה)

"ונתנו איש כופר נפשו לה' בפקוד אותם זה יתנו כל העובר על הפקודים מחצית השקל בשקל הקודש" (ל, יב-יג)

לכאורה יש מקום לשאול מדוע מזיקין ל'בשר ודם' שיביא כופר נפש על חטאיו, והרי בידו לטעון טענת 'אנוס הייתי', כי יצירתו מן האדמה, ומחמת טבעו החומרי נמשך אל הרע? פירשו בשם הרה"ק הי"ט לב' זי"ע להכי אמרה תורה 'כופר נפשו לה' - מחצית השקל בשקל הקודש, הרי 'מחצית' - זו התחלת העבודה אין מונע בעדך מלעשות, וע"ז יש לו להביא 'כופר נפש'. (באר הפרשה)

"זה יתנו" (ל, יג)

מפרש רש"י: "הראה לו כמין מטבע של אש ואמר לו: כזה יתנו". משה רבנו תמה איך מטבע פשוט יכול להיות כופר נפש. הראה לו הקב"ה מטבע של אש ואמר: "כזה יתנו". אם הנתינה לא תהיה של מטבע סתם, אלא מתוך אש והתלהבות הבאה מהתעלות הנפש, אוראז זה יהיה כופר נפש. (רבי מנחם מנדל מקוצק)

הרה"צ ר' אשר פריינד היה אומר: הגמרא אומרת (ברכות סא, א) **יצר הרע דומה לזבוב**

זאת אומרת, שלנו אין אפילו כח של זבוב.

אלמלא הקדוש ברוך הוא עוזרו אינו יכול לו (קידושין ל, ב)

(נקודות של אור - ספינקא)

"זה יתנו" (ל, יג)

מחצית השקל ענין מחצית השקל כי "שקל" בגימטריא "נפש" ובגימטריא חמש פעמים "אלקים" המרמז על חמשה חלקי הנפש (נפש, רוח, נשמה, יחידה, חיה) להורות שכל אדם יראה את עצמו שהוא עדיין נתון על כף המשקל בכל חלקי הנפש שלו וע"י המצוות שעושה מכריע את עצמו ואת כל העולם לכף זכות. (מהר"ש מבעלזא זצ"ל)

"מחצית השקל" (ל, יג)

התורה מצווה לתת מחצית השקל. כולם שואלים מדוע בתורה תמיד יש שאיפה לשלמות, ודווקא למטרה כה נעלה מבקשים מומך 'חציי' ? אלא כדי ללמדנו יסוד משמעותי מאוד: מי שחושב

"כי תשא את ראש בני ישראל לפקודיהם" (ל, יב)

ביאר בה הרה"ק ה'דברי ישראל' זי"ע וז"ל. הנה ידוע ש'תשא' לשון הגבהה. ויש לרמז, למשל, הטובע בים - כל זמן שראשו מבחוץ ואינו משוקע בתוך הים לא יזיק לו. כמו כן, הנה קשה מזונותיו של אדם כ'קריעת ים סוף' (פסחים קיח.), והדאגות וטרדת הפרנסה הם גלי הים (שהרי עצם ענין הפרנסה הוא 'ים'), והעיקר לשמור ולהגביה את ראשו - שהראש לא יהיה משוקע בתוך גלי הים. זהו 'כי תשא את ראש בני ישראל' העיקר להגביה הראש והמוח לפקודי ה', וממילא אף שהגוף עוסק בפרנסה גופא בתר רישא גרידא, עכ"ל.

הרה"ק ה'אבני נזר' זי"ע המליץ בדברי חז"ל (קידושין כ"ט) האב חייב ללמד את בנו... וי"א אף להשיטו במים, וביארו שכמו השט במים, הרי אף שגופו מונח במים מכל מקום חייב להיות ראשו ממעל - מחוץ למים, כך ילמד האב את בנו, שבכל עת עיסוקו בגופו בעניני גשם, יעסוק בהם רק בגופו, אבל ראשו ומחשבתו יהיו 'מחוץ למים' למעלה, כלפי שמים.

ביסוד זה היה הרה"ק רבי יחזקאל מקאז'מיר זי"ע מבאר את דברי הגמרא (ברכות ג) "גדול הנהנה מיגיע כפו יותר מירא שמים", ולכאורה צריך ביאור היאך גדלה מעלתו של הנהנה מיגיע כפיים יותר מהירא שמים. וביאר, שהכוונה לעוסק ביגיע כפיו בלא יגיע ראשו, שאף בעסקו בעניני עולם, הוא רואה את בוראו בכל צעד ושעל, מדריגה זו של אמונה זכה וברה עולה יותר על מדריגת ירא שמים.

ולא יאמר האדם קשתה עלי המלאכה, איכה אוכל לשוב ולהתקרב לאבי שבשמים, מה אני ומה חיי, כבר הרבתי לפשוע ובמה ארצה את קוני בפניות ונגיעות שונות, אמנם הקב"ה משיב כנגדו - 'זה יתנו כל העובר על הפקודים, מחצית... ' וכלומר, אין לך אלא להביא 'מחצית' - מתנה מועטת ודבר קטן שאינו 'שקל שלם', כפי שידו משגת, ואם תפתח פתח כפתחו של מחט, כפי מה שבכוחו של בשר ודם לעשות, והקב"ה יעזרהו להשלים, לקל גומר עלי.

וכך פירש נמי הרה"ק ה'דברי שמואל' זי"ע (בפרשתן) את הפסוק בפרשתן (לד ז) 'ונקה לא ינקה', וז"ל הקב"ה מנקה את האיש מישראל שבעצמו אינו יכול כבר לנקות פגמיו, אמנם לבו בוער להתקרב לעבודתו ית', אבל היצר הרע מכשילו כל

לעי"נ

הרה"צ **פנחס בן ר' בנימין ביוש**
רוזנבוים זצוק"ל - כ"ו בניסן

ליקוטים נפלאים פרשת כי תשא

בזמן שעושים בני ישראל עגל הזהב עדיין אין הסכנה גדולה כל כך, כי יעבור עליהם רוח תשובה ויתחרטו ממעשיהם המתועבים, אבל אם משתפים שם שמים למעשיהם המתועבים אז אין לצפות שישובו מחטאם. ולפיכך כאשר בנו בני ישראל מזבח והקריבו עולות עליו ושיתפו שם שמים, ציוהו הקב"ה תיכף ומיד שירד וידון את בני ישראל. ולפיכך שיבר משה את הלוחות כי היה ירא מאד שבני דורו ישתפו את האלוהות גם למעשיהם הרקים. (שערי עולם)

"ואם אין מחני נא מספרך אשר כתבת" (לב, לב)

'שלא יאמרו עלי, שלא הייתי כדאי לבקש עליהם רחמים' (רש"י) לכאורה קצת צריך ביאור וכי מה איכפת ליה למשה רבינו - העניו מכל האדם שמא יאמרו שלא היה ראוי וכדאי לבקש עליו רחמים, ועוד, הלא לפי ענוותנותו ושפלותו בעיני עצמו היה לו אכן לחשוב שמצד הדין אינו כדאי שיבקש עליהם רחמים, ומבאר ה'בית אהרן' (ליקוטים קמד: ד"ה ואם אין) שאדרבה לגודל ענוותנותו טען משה רבינו ואם אין - שלא תתקבל תפילתי, חוששני שמא יאמרו הבריות שמה שלא קיבל ה' תפילתי היה מאחר שאין הקב"ה שומע לתפילת הפושע והחוטא, והרי אין זה נכון כלל, כי אתה שומע תפילת כל פה - יהיה מי שיהיה, על כן דרש בהתעצמות שישמע ה' לצעקתו, ואם אין וכו' נא.

"ורב חסד ואמת" (לד, ו)

לכאורה קשה הרי מדובר פה ב"גמדות של רחמים ומדת 'אמת' זה דין ולא רחמים כי אם שופטים את האדם במדת האמת צריך להענישו על מעשיו הלא טובים, ותיירץ רבי מאיר מפרמישלאן זצ"ל שיש אנשים הלוכשים איצטלא דרבנן כמו בנש"ק, אך בתוך תוכם הפנימי הם רחוקים מזה ואם ה' ידון אותם כפי שהם נראים בחוץ הרי אז ידקדק עמם כחוט השערה כמו בצדיקים אבל ה' היודע האמת שהם רחוקים מלהיות צדיקים מתנהג עמם כמו שהם ואז אין מדקדק עמם כחוט השערה, ואז יוצא שמדת ה'אמת' מביא עליהם רחמים ולא דין. (רבי מאיר מפרמישלאן)

"אלהי מסכה לא תעשה לך, את חג המצות תשמור" (לד, יז-יח)

רבינו האור החיים הקדוש מבאר את סמיכות פרשת המועדים לחטא העגל, כי הם תיקון לחטא העגל, כי בחינת החמץ הוא בחינת אל אחר, ולכן ציוה השם יתברך ביתר שאת 'את חג המצות תשמור', וכן בשאר המועדים, כי בחטא העגל נאמר 'אלה אלוהיך אשר העלוך מארץ מצרים', וכל המועדים תלויים ביציאת מצרים, וכן הזכיר להם שמירת שבת, כי עבודה זרה שקולה כנגד כל התורה כולה ושבת גם כן שקולה כנגד כל התורה כולה, ובזה יתקון המעוות.

שהוא מושלם, נמצא בבעיה. חוץ מזה שהוא משלה את עצמו, הוא לא מבין שאם יעבוד בשיתוף פעולה נכון עם אחרים, ילמד מכל אחד מה שהתברך בו, ויקפיד לחיות בשלום עם הסובבים אותו הוא ייצא נשכר הרבה יותר. עם כל המטען שלך, אתה מביא רק חצי למשוואה הכוללת. משמע - אתה עדיין צריך להשתלב נכון עם אחרים כדי להיות מושלם.

"אך את שבתותי תשמרו כי אות הוא ביני וביניכם לדרתיכם לדעת כי אני ה' מקדשכם" (לא, יג)

רבינו האור החיים הקדוש מביא את דרשת חכמינו זכרונם לברכה, על תיבת 'אך' שזה בא למעט, שבשביל אדם חולה, מותר לחלל עליו את השבת כדי להחיותו.

ומפרש רבינו הקדוש שלפי זה יש לפרש המשך הפסוק 'את שבתותי תשמורו' שחילול שבת לחולה אינו בגדר 'חילול', אלא אדרבה זהו קרוי 'שמירת שבת', שעל ידי חילול שבת זו ישמרו שבתות הרבה.

וזה לשונו הק' 'ואומרו "לדעת" כאן נתחכם ה' להודיע שקדושת נפש ישראל גדולה מקדושת שבת שזה נדחה מפני זה ודבר פשוט הוא שהקטן הוא הנדחה מפני הגדול, והוא אומרו לדעת פירוש בזה אתה יודע כי אני ה' מקדשכם יתגדל ויתקדש שמו יתברך, בזה אתם יודעים 'כי אני ה' מקדשכם', שה' יתברך קידש את עמו ישראל.

"וישלח מידו את הלוחות" (לב, יט)

הכתיב של הפסוק הוא "מידו" לשון יחיד ואילו הקרי הוא "מידיו" לשון רבים, צריך להבין מה זה בא ללמדנו.

ביאר הגאון רבי ישראל סלנטר זצ"ל: בתחילה חשב משה להשליך את הלוח הראשון בלבד, שהרי כשנשלו בעבודה זרה לא פגעו במצוות שבין אדם לחבירו רק בבין אדם למקום בלבד וזה שייך ללוח הראשון בלבד ולא לשני שהוא בין אדם לחבירו, ושוב נמלך שכן לא תתכן שלימות בין אדם לחבירו בלי שיהיה שלם גם בין אדם למקום, לכן תחילה חשב להשתמש ביד אחת בלבד, אבל שוב השתמש בשני ידיו, להשליך על ידם את השני הלוחות. (לתתך עליון)

"וישלך מידו את הלוחות וישבר אתם תחת ההר" (לב, יט)

אמר לו הקב"ה למשה יישר כחך ששברת (בבא בתרא יד:): ויש לשאול מה תועלת יש בשבירת הלוחות ולמה נתן לו יישר כח על זה יותר משאר המצוות שעשה?

אמנם דבר זה יתבאר בהקדמת שאלה אחרת. הקב"ה אמר למשה לך רד רק אחרי אשר בנו מזבח והקריבו קולות, ובצדק יש לשאול למה המתין הקב"ה כל כך ולמה לא אמר לו תיכף ומיד

שעשו את העגל שירד מן

השמים? והעניין כך הוא. כי